

Katalikai turi suprasti, kad jų aukos ir pasidėjimas dėl katalikų spaudos sustiprinimo bus malonėms Dievui ir pačiai Bažnyčiai, ir žmonėms naudingas, negu pirkimas bažnytinę indų ir net negu bažnytinės apeigos. Pažinti to nesupras visi katalikai, mes negalime tikėtis sulaukti spaudos kuri atstotų Katalikų Bažnyčios rimtybei ir pajėgoms. Žmonių vada, pirmiausia gi kunigai, turi skatinti tai savo didžiausiu uždaviniu.

Vyskupas Killan.

Organas Amerikos Lietuvių
Ejmo Katalikų Buvėda
Juosapo Darbininkų
Sąjungos.

DARBININKAS
— BIRA —
UTARNINKAIS, KETVERGAIM IR
SUBATOMIS.
Metams\$4.50
Užrašyti metams\$5.00
DARBININKAS
566 Broadway, Boston 27, Mass.
Tel. South Boston 680.

VOL. VIII, No. 134.

KETVIRTADIENIS, LAPKRIČIO 29 D., 1923.

Kaina 4 centai

Darbas ir koperacija

PAKĖLĖ ALGAS, PADIDINO PELNĄ.

PHILADELPHIA, Pa.—Politinį ir socialinį mokslų akademijoj kalbėjo gubernatorius Pinchot. Jis pasakė, kad pastaruoju angliakasiams algų pakėlimu angliakasių kompanijos netik nenukentėjo, o jų pelnas pasidarė didesnis. Kainos ant anglių buvo tiek pakeltos, kad netik iš to atmokės pakeltas algas o dar ir liko kompanijoms. Gubernatorius nurodė, kad dėl algų pakėlimo kompanijos galėjo pakelti 58c. ant tono ir būty užtektų pakeltoms algoms. O kompanijos pakėlė net 90c. ant tono, tai yra veik 30c. ant tono daugiau negu pabrango to tono iškassimas.

PERGALĖJO "INJUNCTION".

CHICAGO. — Organizuoti buėriai taip vadinamų "chain" krautavių turėjo bėdų su darbdaviais. Darbdaviai buvo suėmę kontraktą ir bandė įvesti "open shop." Prieš uinjuntus buvo užtrauktas algos. Bet galop darbininkai laimėjo.

NENORI ATSIMESTI NUO AMERIKOS.

WASHINGTON. — Porto Rico salos senatorius ir tos salos Darbo Federacijos prezidentas Iglesias lankėsi dabar Suv. Valstijose. Jis pareiškė, kad Porto Rico salos darbininkai nesivaro už atsimetimą nuo Suv. Valstijų ir už įsteigimą nepriklusmingos respublikos. Jis lankėsi pas prezidentą Coolidge ir prašė paskirti komisiją ekonominiams ir pramoniniams algos stovini iširti. Samuel Gompers parėmė Iglesias'o prašymą ir ragino prez. Coolidge tą nors daryti Porto Rico salos darbininkų reikale. Iglesias sakė, kad nori turėti renkama gubernatorių, o ne skiriamą nuo Suv. Valstijų valdžios.

Ant Porto Rico salos yra didelės cukrinių lendrių plantacijos ir plantatoriai savo darbininkus labai išnaudoja.

NELAIMĖ ANT LAIVO.

MARSELIS, Prancija.—Ant čia esančio laivo Ottenburg ištiko sprogimas. Žuvo 40 žmonių.

PAVARTOJO TANKUS.

BERLIN.—Nuo 1918 m. Vokietijos sostinėje nebuvo tokių karinių jėgų išstatymo kaip lapkričio 27 d., kuomet buvo vaikomi komunistai. Komunistų partija tapo paskelbta nelegale. Tai jie norėjo surengti demonstraciją, kurią valdžia didžiomis jėgomis išvaidė.

KAINA ANGLIŲ KASYKLŲ.

WASHINGTON. — Valdžios anglių komisija aprokavo vertę Suv. Valstijų anglių kasyklų. Kietųjų anglių kasyklos, kurios randasi Pensilvanijoje apskaičiuotos sumoje \$989,900,000. Tų anglių depozitų esą 8,979,474,000 tonų. Kietųjų anglių užteksia 40-čiai metų. Minkštųjų anglių kasyklų vertė yra \$11,442,864,000.

UŽ TARIFŲ PAMAZINIMĄ.

WASHINGTON. — Tarpe senatorių pramatoma, grupė, kuri susirinkus kongresui, varysis už geležinkelio tarifo pamazinimą.

Socialistai šauniai pasizymėjo

UŽ VIŠTŲ VOGIMĄ.

Norwoodo ir Brocktono angliški laikraščiai pilni aprašymų apie svarbų Amerikos lietuvių socialistams atsitikimą. Šitie kapitalistiniai laikraščiai nepasigailėjo vietos mūsų socialistams, seniems keleiviniams.

Norwoodo ir Montello lietuvių dabar apie nieką tiek nekalba, kaip apie lietuvių socialistų veiklą įvairiose darbe.

Norwoodo laikraštis "The Norwood Messenger" paduoda šitokią žinią:

ARRESTED FOR CHICKEN STEALING

State Officer and Norwood Police ir Triple Arrest

Shortly after five o'clock last evening Officer Bowditch of the State Police and Officer Harry P. Snow of the Norwood Police made a triple arrest in South Norwood.

Kasimer W. Ziurys aged 41, Frank A. Shadis aged 35 and Gabriel Mikshis aged 22, all of 1126 Washington street, South Norwood, were arrested on warrants issued in Plymouth County.

The Plymouth County warrants charged larceny of hens in Middleboro. The three were taken to Norwood Police Station and recorded.

Šitie visi suareštuotieji yra seni keleiviniai ir žymūs socialistai veikėjai pagarsėję savo praktiniais visoje Naujojoje Anglijoje. Žymiausias tarpe suareštuotųjų yra Ziurys (Ziurinskas). Tasai tai nepaprastai uolus socialistas. Ir prakiliose perkūnos vertė ant netikusio kapitalistų surėdymo ir gilia Rusijos gerovę. Būdamas didelio uolusio socialistas, jis degė noru vykinti socializmą. Jis jau seniau darė žingsnių į socialistinį surėdymą.

L. D. K. S. CENTRO VALDYBOS SUSIRINKIMAS.

Lapkričio 27 d. Centro Valdybos posėdin buvo kvieisti ir Bostono apielinkės kuopų atstovai pasitarti apie namų pardavimą. Posėdin atvyko Brocktono kuopos delegatų draugai Kubilius ir Norkus, abu turėję pritarimą namų pirkime, pardavime, remontavime ir t. t. Be jų, pribuvo dar kuopų valdybų nariai draugai Smilgis ir Šerelka iš Cambridge ir Jaroša iš So. Boston. Visi jie atsiminė posėdinuomom pardavimui priešingą. Bet gi, apžiūrėję visą biznį ir išklaušę

ma, bet dabar jis padarė smailią ataką ant kapitalizmo ir laimėjo tiek, kiek Don Kišotas kovoje su vėjiniais maliniais. Dabar tie svieto lygintojai jaučiasi užburti it Don Kišotas klėtkoje. Naujo surėdymo karžygiai-klajūnai leidosi pasaulin laimės ieškoti ir skriaudą naikinti pereitos savaitės pabaigoje. Niekam nezinant iš Norwoodo išbėgo be ypatingų avantiūrų išsinešę iš Norwoodo apylinkių. Apsikaravę buvo maišais. Nesutiko, jokių avantiūrų nei Montello. Pagalios atsidangino Middleboro apylinkes kur apyvakarij pasiekė dviejų lietuvių vištų farmas. Mūsų karžygiai-klajūnai, kuriems avantiūros dieną naktį vaidenosio del prisitaikymo "Keleivio", "Laisvės", "Naujių" ir kitų panašių raštų, pamatę lietuvių fermerių vištas įsivaizdino, kad čia tai tikrai kapitalistinio surėdymo stulpai. Todėl pritykine prie jų, emė nusiukinėti joms galvas ir krauti jas į maišus. Bet svieto lygintojai neprieteliai burtininkai pavydėjo socialistams laimės — suėmė juos ir karžygiai-klajūnai pateko bėdon. Teismas įvyks ateinančią subatą. Tuo tarpu paleisti po \$6,000 kaulė.

VIENIŲ, KITI PIRŠ.

Dar, tik 8 kuopos prisijungė savo atsakymą C. Valdybos paklausimui. Iš jų 4 stovi už Centro Valdybos nusistatymą, ir 4 prieš pardavimą. Tuo būdu dar nežinia, kaip referendumas baigsis.

Bostono apielinkėje kuopose eina karšty ginčų apie šį klausimą. Už pardavimą labai stovi tie nariai, kurie turi po keltą šimtų dolerių įnešę į namus (bonais); jie nori atgauti ir nuolat reikalauja savo pinigų, kuriuos tikisi atsiimti tik namus parduodant. Dėl jų nusiskundimų Centras turi nemažai nemalonių.

Kiti gi, kurie bonų turi už mažesnes sumas, namų pardavimu mažiau rūpinasi ir kaiku rie jų pardavimui prieštarauja ir kartais paleidžia netikrų gandų apie Centro Valdybos nusistatymą.

Centro Valdybos paaiškinimų, savo nuomonę atmainė ir pilnai pritarė, kad vertėtų namus parduoti, jeigu gaunama dargi nemenkas pelnas. Tą patį jie mano pasakyti ir savo kuopoms.

Centro nusistatymas.

Centro valdybos daktarumo (t. y. visi dalyvavusieji jos posėdy) yra nusistatęsi namus parduoti, bet tik tuomet, kai gaus didelės daugumos kuopų pritarimą. Jei bus ištarta parduoti tik 2-3 kuopų dauguma; tai Centro Valdybai nepatogu juos parduoti, nes dalykių nežinantieji piktos valios žmonės gali įtarti Valdybą kokiame nors nesąžiningume. Būty gera, kad visos apielinkės kuopos atsistų į Centrą po porą delegatų, kurie vietoje viską patikrintų. Siunčiant tokius delegatus, kuopos turėtų juos parinkti iš namų biznį išmanančių žmonių.

VIENIŲ, KITI PIRŠ.

Dar, tik 8 kuopos prisijungė savo atsakymą C. Valdybos paklausimui. Iš jų 4 stovi už Centro Valdybos nusistatymą, ir 4 prieš pardavimą. Tuo būdu dar nežinia, kaip referendumas baigsis.

Bostono apielinkėje kuopose eina karšty ginčų apie šį klausimą. Už pardavimą labai stovi tie nariai, kurie turi po keltą šimtų dolerių įnešę į namus (bonais); jie nori atgauti ir nuolat reikalauja savo pinigų, kuriuos tikisi atsiimti tik namus parduodant. Dėl jų nusiskundimų Centras turi nemažai nemalonių.

Kiti gi, kurie bonų turi už mažesnes sumas, namų pardavimu mažiau rūpinasi ir kaiku rie jų pardavimui prieštarauja ir kartais paleidžia netikrų gandų apie Centro Valdybos nusistatymą.

ATSAUKE STREIKĄ.

DUBLIN. — Visi politiskieji atrių kaliniai, kurie buvo paskelbę bado streiką, dabar streiką atšaukė. Kalinių yra 6,000.

KAREIVIŲ KAPINĖS.

WASHINGTON. — Amerikos kareivių kaitusių Prancijoje kapinės tapo pagalios sutvarkytos. Jose palaidota 30,500 kareivių. Jų aptaisymas atšaukė apie \$1,000,000.

NEPRIPAŽINO IŠDAVIKŲ.

BERLIN.—Reichstogas balsavo ar gen Ludendorfo teisti už išdavystę. Tai prieš tokį teismą balsavo 198, už 166.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS.

VILNIEČIŲ BALSAS.

Vilniaus Lietuvių Atstovybės ir svarbesniųjų draugijų atviras laiškas Amerikos lietuvių visuomenei.

Sesers ir Broliai Amerikiečiai! Pastaruoju laiku Vilniaus ir Vilniaus krašto lietuvių vargai plačiai buvo aprašyti spaudoj. Tikimės, kad mūsų varginga patirtis gerai visiems yra žinoma ir todėl apie tą nebeminišime.

I lenkų viešpatavimą yra patekusi trečdalis lietuvių tautos ir kaip ta jos dalis, kuri yra blogiausiai materialiai apripipta, kuri daugiausia nukentėjo nuo karo ir nuo įvairių šio krašto valdovų. Vilniaus prieglaudose daugiausia yra našlaičių. Vilniaus krašte mažiausiai sviesos, daugiausia tokių jaunimo, kuris brokšta mokslo, bet neturi lėšų tam mokslui įgyti. Tą tai visuomenę atstovaudami, mes jos vardu turime pilną moralę teisę priminti visiems laisviems lietuviams jų pareigą ir prašyti jų moralės ir materialės pagalbos.

Tik tokia tauta yra kultūringa ir stipri, kuri neužmiršta savo nusikraustųjų brolių. Ne užmirš mūsų ir kultūrinis pasaulis, jeigu matys, kad visi lietuviai, kaip vienas žmogus stovi už mus. Visi mūsų reikalavimai tuomet turės būti tenkinami, mūsų padėtis sustiprės.

Amerikiečiai lietuvių labai daug yra aukoję bendriems lietuvių reikalams, iš jų šaltinių ir mes gaudavom lėšų, už ką jums širdingai tariame ačiū, bet tie šaltiniai jau greit gali išsiseinti. Kreipėmės tiesioginiai į Jūs išdėstydami mūsų reikalus, bet nedaug atšalio tesulaukėme. Remia mus pavieni asmenys ir kaikurios organizacijos, neuatyt tačiau pavienios.

„Dziennik Wileński“ įdėjo Obsto straipsnį, kuriame šis skundžiasi, kad e.g. Vilniaus lietuvių draugija „Rytas“ išmokas lietuvių mokyklų mokytojų algas doleriais, būtent po 18 dolerių kas mėnuo, t. y. 20,000,000 l. m., tuo metu, kai lenkai mokytojai iš Lenkų valdžios gauna vos tik ketvirtą nurodytos sumos dalį. Toliau Obstas pabrėžia, kad Vilniaus krašto lietuvių mokyklose dėstoma sulig Lietuvos Svietimo Ministerijos programa. Pagaliau, anot jo, tai sutinka su bendra Vilniaus krašto lietuvių taktika, visiškai neigiančia Lenkiją bei jos valdžią ir vien tik pripažįstančia Kauno vyriausybę, kaip teisėtą šių žemių šeiminingę. Toks pat

"DARBININKO" DOVANOS

Nuo pat paskelbimo "Darbininko" užsirašymo vajas, "Darbininkas" yra jau daug išdalinęs dovanų knygomis. Ypačiai žmonėms labai patinka dvi knygtutis, "Tris Keleiviai" ir "Dangaus Karalienė." Šias knygas prenumeratoriai gavę dovanų, negali atsigėrėti ir daug jų savo dėkonės laiškuose, pataria, kad kiekvienas katalikas užsirašytų nors pusei metų laikraštį "Darbininką", kuris eina tris kartus savaitėje, o tikrai beskaitydami jį, pamęs.

Jau beliko vos vienas mėnuo, tai kiekvienam gerai mastančiam, norinčiam apsipažinti—suzinoti, kas pasaulyj dedasi, būtina reikėtų užsisakyti "Darbininką." Jo kaina labai prieinama. Metams \$4.50, Bostone ir apielinkėse \$5.50. Užsimokėjus iš karto, kiekvienas gaus dovanų knygomis už \$1.50. Pusei metų kaina \$2.25, Bostone ir apielinkėse \$2.75.

Į Lietuvą "Darbininkas" yra geriausia "KALEDINĖ DOVANA. Kiekvienam užrašantiui ir Lietuvą "Darbininką", duodame dovanas tas padėis kaip kad viršų paminėta. Čia užrašytojas "D." gali tas dovanas ar sau pasiimti ar savo gimnėms pasiųsti. Mes dovanas pasiūsime jo nurodytu adresu. Į Lietuvą "Darbininką" kaina yra \$5.50 metams.

Kalėdos jau netoli. Pasiskubinkite!

"DARBININKAS"

366 West Broadway, South Boston, Mass. karo neto stoviu.

MARŠRUTAS

Centro Pirmininko Prakalbos
Lapkričio 29 d. Hartford'e
Conn. — parapijos sulauktuvė se.

Gruodžio 2 d. Worcester Mass. — spaudos savaitėje.
Nuo gruodžio 4 d. iki 18 d. L. D. K. S. Connecticut apskrityje.

Gruodžio 20 d. Nashua, N. H. — L. D. K. S. kuopai.

Gruodžio 24 d. Manchester, N. H. — L. D. K. S. kuopai.

Gruodžio 22 d. Lewiston, Me — L. D. K. S. kuopai.

Gruodžio 23 d. Rumford, Me — L. D. K. S. kuopai.

Studentas Daužvardis per Kalėdų atostogas kalbės L. D. K. S. New Yorko ir New Jersey apskrity.

Krypsnys vyraujas ir visose lietuvių mokyklose, kuriose buvo švesta net 5-rių metų Lietuvo. Nepriklausomybės sukaltuvės ir ta praga pasistengta atvaizduoti vaikams Vilniaus krašto kaip Lietuvos dalį, laikina Lenkų okupantų atplėšta.

SVENČIONYS. Švenčionių lietuvių prieglauda vyriausybės įsakymu uždaroma ir prie gaudos vaikų išskirstomi po Vilniaus lenkų prieglaudas Švenčionių lietuvių prieglaudas laikoma buvo daliniai visuomenės aukomis, dalinai švenčionių apskrityje ir seimelo.

VILNIUS (Elta) "Dziennik Wileński" vis tik reiskia vil ties, kad geležinkelinių streikais Vilniaus krašte neišpėsias, nes darbininkai, anot je daugumoj suprantu, kad pu kraščiams tai būtų labai pavojinga.

VILNIUS (Elta). Špalių 26 d. pasibaigė besitęsęs 10 dienų namų sargų streikas.

VILNIUS (Elta). Gen. Želigovskis paskirtas Varsūvo generolų mokyklos komendantu.

VILNIUS (Elta). "Slowo" rašo, kad įtraukti į Vilniaus katedros bokštą varpai nenuloniai skambų ir skamblinių metu atnešą Velykas Maskvoje. Be to, laikraštis klausia valdžios ir vyskupo kuriuokumet būsių pareikalauta Lietuvos vyriausybės gražinti senus Katedros varpus.

ATITAIŠYMAS.

Pereitame "Darbininko" m meryje buvo parašyta, ka Kauno mieste ir apskrities komendantas Brazulevičius i trentas į Varnius. Turėjo bū kad komendantu Brazulevičius paretymu Prof. Voldmaras išremitas disciplinari batalijonui į Varnius visai

DARBININKAS

(THE WORKER)
Published every TUESDAY, THURSDAY and SATURDAY
— by —
SAINT JOSEPH'S LITHUANIAN R. C. ASSOCIATION OF LABOR

"Entered as second-class matter Sept. 12, 1915 at the post office at Boston, Mass. under the Act of March 3, 1879."

"Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1104, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 12, 1918."

SUBSCRIPTION RATES:

Yearly \$4.50
Boston and suburbs \$5.50
Foreign countries yearly \$5.50

Pavyzdinčioji Mokykla

JOS KEIKALAS.

Lietuvoje dabar yra viena 100 gimnazijų ir progimnazijų. Bet visos jos turi daugybę trūkumų. Labai moderniai kalbant, nei viena gimnazija nėra neturinti tinkamų rūmų su tinkamais bendrabučiais. Ten yra tik pakėlimų namų, kuriais gimnazijos gali laikinai tenintis.

Su mokyklų programa ir jos išpildymu dar blogiau. Nėra nei vienos tikrai klasinės ir nei vienos tikrai realinės gimnazijos. Yra kažkoks keistumas, labai netobulas šiuo dviejų tipų mišinys. Jose neišmokinama nei vienos iš dviejų tarptautinių gyvenimo kalbų: nei anglų, nei francūzų. Apie muziką, meną, sportą, gimnastiką ir gamtos mokslams laboratorijas bei rinkinius — nereikia daug ir sakyti — tokie dalykai ten didelė ir reta naujanybė.

Tad reikia nors vienos pavyzdinės gimnazijos, kuri savo mokytojų prisirengimui ir mokyklų programai atvertų naujus Lietuvos mokykloms kelius, parodytų dar ten nematytą pavyzdį.

KOKIA JI KETINA BŪTI.

Sakom "ketina," nes ištikro ji jau projektuojama Kaune. Tai ką mes čia rašom, žinoma, dar neturi galutinės prasmės. Kol mokykla įsistatys — tai viena ar kita smulkmena jos programoje galės pasikeisti. Bet tai neatmainys bendrojo jos vaizdo.

Pradžioje manoma steigti pavyzdinčioji gimnazija su dviem skyriais: klasišku ir komerciniu. Jos pilnas kursas tęsis per 12 metų ir dalinsis į 3 kompleksus, kiekvienas po 4 metus.

1-mas kompleksas arba pradinė mokykla priims vaikus 7-8 metų amžiaus. Per 4 metus jie čia, stikliniais stogais klasėse, bevaizdami ir bedainuodami išeis pradinės mokyklos programą ir, šale lietuvių kalbos, išmoks gerai kalbėti angliskai ir francūziskai. Šių kalbų mokins tokie mokytojai (jos), kuriems jos yra prigimtos arba lygiai gerai mokamos, tarsi prigimtos. Mažai vaikų be sunkumo ir tobuliau išmoks svetimas kalbas, negu suaugę. Tad pavyzdinčioje mokykloje ir bus taip daroma, kad vėliau negašiusios kalbos mokytojai, o pašventus jį aukštesniam mokslui ir protavimui.

2-ras kompleksas arba gimnazija apims daug maž nuo 2 iki 7 dabartinių gimnazijų klases moksle, mokins latinų ir graikų kalbų ir literatūrą. Šitame komplekse bus jau daugiau klasinio darbo negu pradinėje mokykloje.

3-čias kompleksas arba mažasis universitetas per 4 metus mokins pusian teoretinių ir pusian praktinių mokslų. Teoretiniai mokslai bus gimnazijos tarsi: jos 7-ta ir 8-ta klasė. Praktiniai mokslai dalinsis į du (o vėliau ir daugiau) skyrius: klasiškų ir komercijos. Studentas pasirinkęs klasišką skyrių turės išeiti latinų ir graikų literatūrą pilną kursą ir pagilinti žinias lietuvių, anglų, francūzų, vokiečių, rusų ir k. literatūroje. Pasirinkęs komercijos skyrių, senųjų kalbų nebesimokins, o vieton jų klausys komercijos dalykų ir pasivarys giliai ir matematiką bei gamtos mokslus. Filosofijos dalis bus privaloma abiem skyriams.

Mokyklos tipas bus artimiausias anglo-amerikoniškaj geriausiųjų kolegijų tipui. Sporto, gimnastika ir mokslo programa Lietuvos pavyzdinčioji mokykla ketina lyginties gerbiamos Amerikos kolegijoms, bet pralenks jas protinio, kultūrinio/ypač gi savaimingos kurybos srityje. Viskas plenuojama taip sutvarkyti, kad jokia, to pačio tipo, mokykla pasauly negalėtų mūsiskės pralenkti (išskyrus tik rūmų puošnumu bei gausumu) nei mokymo tobulumu, nei mokslo pilnumu. Visų kompleksų savi ir "importuoti" mokytojai turės atitinkamą mokslo ceną ir praktiką. Aukštųjų kursų (3-čio komplekto) lektoriams bus tik universito profesoriai arba lygaus išsilavinimo žmonės, turį gerų universitų daktaratus.

Mokyklos vyriausiu globėju numatomas žinomas filosofas profesorius Dr. Stasys Šalkauskis. Artimiausias jo sandarbininkas bus Kauno universito profesorius būrelis. Ši jo personalą papildys žymiausi Lietuvoje ir užsienio pakviesti pedagogai.

Be grynojo mokslo, pavyzdinčioje mokykloje bus dar daug sporto, gimnastikos, ūkio darbų, privalomos muzikos, meno, teatro dalykų ir t. t.

Kalbos. Dėstomosios kalbos bus trys: lietuvių, anglų ir francūzų. Apie pusę mokslo dalykų bus dėstoma lietuviškai, kita gi pusė — angliskai ir francūziskai. Iš Amerikos atvykę grupės turės bent trečdali visų dalykų anglų kalboje dėstomą.

DARBININKAS

kal, kita gi pusė — angliskai ir francūziskai. Iš Amerikos atvykę grupės turės bent trečdali visų dalykų anglų kalboje dėstomą.

MOKYKLOS TIKSLAS.

Pavyzdinčioji mokykla, įvesdama naujai sugalvotus pedagoginius metodus, vyriausiu tikslu turės pagaminti tobuliausio tipo inteligentų. Kąno atžvilgiu toks inteligentus bus sveikas gimnastas, sportmenas ir mylja net ir sunkius fizinius darbus, t. y. geras savystovus darbininkas. Kultūros srity jis bus pilnas mokslo žinių, rafinuotas menu, muzika, švelniais ir pročiai. Dvasios srity — religingas krikščionis, mokas save valdyti ir aukštos doros pradus be kompromisų taikinti gyvenimo praktikai. Žodžiu, mokykla norėtų gaminti tautinės kultūros kūrėjų bei veikėjų, kurie turėtų "darbininko rankas" ir "karaliaus širdį." Tai būtų darbo aristokratai.

Kiek šis uždavinys mokyklos steigėjams pavyks įknyti — priderės ne vien nuo jų, bet ir nuo pačios visuomenės materialės bei moralės paramos.

MOKINIAI.

Ypatinga dėmė bus kreipiama į gabių mokinių parinkimą iš visų lietuvių gyvenimų vietų, ypač iš tų, kurioms grėsia ištautėjimas. Stipendijomis ir kitais būdais bus čia traukiami ypač našlaičiai ir beturtiniai lietuvių vaikai iš Vilnios, Amerikos, Anglijos, Kanados, Prūsijos, Latvijos, Rusijos. Čia jie kartu su Lietuvos vaikais mokinsis, stiprės lietuviybėje ir doroje, išmoks tarptautinių kalbų taps viso pasaulio lietuvių kultūros galvintais, Lietuvos vienytojai. Baigę gerus universitus, jie bus nenuitidomi (nes gerai moks pasaulio kalbas) tautinės vienybės apaštalai Lietuvoje ir svetur. Mūsų ilgose kovose už Vilnių, jie turės pergalingios prasmės.

KAIP ŠIA MOKYKLĄ IKŪRS.

Projektuojama mokykla turėtų apie 35 mokytojus ir apie 600 mokinių. Jos pastatymas kainuos labai daug. Kadangi aukų šias laikus sunku iš kur tikėtis, tai sugalvota tikresnis ir pigesnis, nors labai lėtas jos statymo būdas: Pradėjus je statyti 1924 m., pirmas pradinės mokyklos kursas pradėtų veikti 1925 m. rudenio. Gi pilnā mokykla būtų pastatyta tik per 10-12 metų. Ir štai kaip:

Pati mokykla manoma statyti ant didelio žemės ploto prie Nemuno apie 11 kilometrų nuo Kauno (už Raudondvario). Ji gautų (iešgam išmokėjimui) iš valdžios nedidelį (apie 700 akrų) apieštą dvarelių, kurs guli prie Nevėžio, 12 kilometrų nuo Kauno ir apie 3 kil. nuo būsimos mokyklos. Šitame dvarelyje būtų labai reikalingi.

statomas pieto ūkis, kurs duos nemažą pelną, nes jis bus arti Kauno ir netolies pigesnis (kartais visi dovanai) specializuojamą darbą bei patalyną.

Šitame ūkiu įstatyti būtų reikiama \$7,500. Tuos pinigus organizuoti imasi kooperatyvė

KULTŪRINĖ BENDROVĖ "KURYBA."

kurios steigėjais yra prof. St. Šalkauskis, prof. J. Erečas, docentas L. Bistras (dabar švietimo ministeris), kun. Dr. J. Navickas, Dr. K. Pakštas, p. Julius Kaupas (Lietuvos Banko Direktorius) ir p. Matas Milukas ("Išgros" direktorius). "Kurybos" nariais jau įsirašė nemažas būrelis Amerikos lietuvių ir Lietuvos veikėjų, daugiausia pedagogų. Bet jų įmokėta suma dar labai maža.

Steigiamas ūkis duos didelį pelną, bet "Kurybos" šerinkams bus mokama tik 3 nuosimčiai. Nes visas kitas pelnas per pirmus 2-3 metus eis ūkio tobulinimui, o vėliau šis pelnas bus skirstomas per mokslo mokyklos statymui ir ūkio gerinimui. Šituo būdu mokykla tikisi gauti pigaus ir gero maisto savo bendrabučiams ir dar apie 3,000 dolerių kasmet naujų mokyklos namų statybai. Ir taip, dar gūmanant truputį aukų, mokykla nuolat palengvės statybis, augs, stiprės.

Ūkį ir statybos darbą apsiėmė vesti žymus inžinierius p. Labanauskas, prieš karą vedęs Rigoje didelę plytynę, o dabar vedėjas pavyzdinčiausios "Binguvos" fabrikos Lietuvoje. Jo rankose ši aliejaus fabrika taip gerai veikia, jog gavo sidabro bei aukso medalius Kauno parodose ir skaitosi geriausios fabrikos pavyzdin Lietuvoje. Jis įnešė ir kapitalo net 15 tūkstančių litų. Japonei, bet gabių inžinierių rinka Lietuvoje kas architektūros ornamentus ir duos juos suplanuoti garsiausia Vokietijos architektui.

Ūkio patarėju bus specialistas agronomijos daktaras p. Prūsaitis, Prūsų lietuvis, baigęs Breslavo universitą. Jam gelbės ir daugiau žymių ūkio specialistų.

Ūkyje manoma ateity statyti ir plytynę, kad turėjus dar daugiau pelno ir pigesnių plytų. Žodžiu, viskas bus daroma, kad pagaminus kuodaugiausia medegos dvasios tarnybai.

"Kuryba" pardavinėja savo šerius po 50 litų (5 dol.). Savo įgaliojimuais Ameriką ji paskyrė kun. Dr. Joną Navičką (Mountain Ave., Bloomfield, Conn.) ir Dr. K. Pakštą (366 W. Broadway, So. Boston, Mass.). Jiems ji ir atsistat savo šerų su pėrašais prof. Erečo (pirm.) ir p. M. Miluko (išd.). Kas įvertins ir brangins šį dydį kultūros žygi, tai mokes ir pagal bėti. Išmintingieji agitacijos nereikalauja; jiems užtenka aišku mo. Visiems gi aišku, kad "Kurybai" pinigai DABAR labai reikalingi.

NEPAPRASTAS NUPIGINIMAS

ALBUMAS yra didelio formato knyga. Turį 495 pusl., 288 pusl. su paveikslais Lietuvos veikėjų, grupių, partijų grupių; namų ir t. t. Likusi dalis albumo yra užimta hjiografijomis Lietuvos veikėjų.

Kiekvienas lietuvis privalo nusipirkti Lietuvos Albumą, kurį gana daug nupiginome. Duodame progą kiekvienam lietuviui jį įsigyti. Seniau tasai albumas parsiduodavo po 5 dol., dabar gi po valna tiktai. \$3.50, kas yra nepaprastas "bargain."

Kurie norite tą knygą įsigyti kreipkitės tuojau pas

"DARBININKAS" 396 B'way, So. Boston, Mass.

FRANŠIMAS VISUOMENEL.

(Gerbiamas kun. J. Kongevičius nuo Liet. Katolikų Centro reikalų atsisakė ir su Federacijos Kultūros Vajaus prikalbomis po lietuvių kolonijas daugiaus nebevažinėsi.

Fed. Sekretoriatas.

NUKIRTO GALVĖ.

GALESBURG, Ill.—Clarence Padlock, 12 metų vaikas, gavo nuo motinos 85c. bolei nusipirkti, nesugrįžo namo su bele. Beieinanti jam per geležinkelį papuolė po traukiniu ir tekiniai nukirto galvą.

Don Kišotas

SKYRIUS VI.

Apie tai, kaip Don Kišotas kovojo su liūtais.

Don Kišotas, kaip jau buvo minėta keliavo labai pakiliaime ūpe. Jisai įsivaizdino esąs garsiausias pasaulėje karžygis. Dabar po pastarosios pergalės jis negal, kad nei kerai, nei burtininkai jam nieko negali padaryti. Jisai įsivaizdino būsimąsias avantiūras jau laimėtomis. Pamiršo jis visus nepasisekimus ir nepalaimas. Užmiršo dangulio dantų netekimą, katorgininkų nedėkingumą ir kitas negeroves. Liko tik atburimas Duleicijos. Kuomet jisai buvo pasinėgęs mintyse apie savo panos atburimą Sančo Panza tarė jam:

"Ar tai nebuvo keista, kad mano kaimynas Čečela, miško karžygio skydininkas, buvo su tokia ilga nosimi ir kad tas miško ar veidrodžių karžygis buvo studentas Karaskas."

"Ar gi tu tikslai, kad taip ištikro buvo?" tarė Don Kišotas.

"Taip," atsakė Sančo, "as savo kaimynų Čečelą iš veido ir ant balso pažinau. Lygiai taip pažinau ir studentą."

"Na tai pasvastykiva," tarė Don Kišotas, "angi ištikro studentas Karaskas galėjo būti miško karžygiu, o Čečela jo skydininku. Studentas yra mano draugas ir prietėlis, tai kaip jis gali stoti su manimi kovon? Ar as jo neprietėlis?"

Ar as jam koki piktą padariau? Ar as esu jo konkurentas? Ar bene jis varto karžygiu-klajūnu, kad mano garbę nustelbtų ir sau paveržti?"

"Jei ne," atsakė Sančo, "tai kaip mes galime išaiškinti panašumą?"

"Ta paslaptis išaiškinti šitaip," tarė Don Kišotas, "burtininkai visai mane persekiogami ir pavydėdami man pasisekimą, mano priešininkai permainė mano draugą studentą Karaską, kad as kaip savo draugo pasigailėčiau."

"Dievas teisybę žino," tarė Sančo.

Šitaip jiedviem beužkanč, pasivijo juodvėnis bajoras ant blūso nuostos kumelės. Tasai bajoras jojo namo iš medžioklės. Pasivijęs Don Kišotą, jis mandagiai jį pasveikino ir norėjo prajoti pro šalį. Don Kišotas jam tada tarė:

"Jei sveikas keliauti tu pat kelį ir jei nesiskubini, tai keliaukim kartu."

"Teip, as nenorėjau pro tamstą šitaip prajoti," atsakė bajoras, "bet as pajiojau, kad tamstos arklys kumelę pamatęs nesusižadintų."

"Jei tik delto," iškisė Sančo Panza, "tai sveikas gali laikyti mūsų kompanijos. Mūsų arklys yra ramus ir tik vieną sykį mūsų kelionėje teuzsimanė kumelini ir tada tas jo šposas ir mano ponui ir man labai brangiai atsiėjo."

Tada bajoras patempė savo kumelės pavardžius ir ėmė joti palengviau. Bajoras pažvelgęs į Don Kišotą, gerokai nustebė, kad jis joja be šalmo, kurį turėjo Sančo Panza prie asilo balno prišėjęs. Ir Don Kišotas nuodugniai apžvalginėjo savo naują sąkeleivį ir jis jam išrodė ne vią prastu bajoru. Don Kišotas pastebėjęs, kad bajoras lyg nustebęs jo išvaizda, prabilo šitaip:

"Tamsta man rodos esi nustebęs mano išvaizda. Bet tas visai kitaip atrodys, kai pasakysiu, kad as esu kržygis-klajūnas, avantiūrininkas."

"As savo dvarėlį palikau užmorgicėjęs, atsidėvėjau gyvenimo patogumų ir malonumų ir atsidėvėjau gyvenimo rankas. As panorėjau atgaivinti ricierystę, taip senai suirusią. Jau praėityje pusėtinai pasidarbarau, daug klūčių pergalėjau ir čia savo pareigas — užsistodavau už našlės, naikindavau skriaudas, vienu žodžiu lyginau svietą taip, kaip karžygiai-klajūnai. Savo gerai ir šauniais darbais jau pasiklibo po visą pasaulį taip, jog apie mane visose tautos knygų išleista. Jau trisdešimt tūkstančių kopijų išleista ir antra tiek turbūt netrukus bus išleista. Galop pasakysiu, jog esu La Mančos Don Kišotas, karžygis-klajūnas. Nors pasigyrimas mažina nuopelnus, tačiau tu turėjau pasakyti delto, kad nebuvo kito, kurs apie mane pasakytų."

Truputį patylėjęs bajoras tarė:

"Tamsta atspėjai, kad as buvau nustebintas tamstos išvaizda. Tačiau tamstos pasipaskojimas dar labiau nustebino, negu tamstos išvaizda. Kaip tai galima! Ar gi yra istorijų apie tikrus buvusius ar esamus karžygius. As manau, kad tos istorijos apie karžygius yra grynas išmūšimas."

"Jei paklausysiva kartu toliau," atsakė Don Kišotas, "tai as tamstą itikinsiu apie tu istorijų teisingumą."

Tada bajoras ėmė rinktai manyti, kad jo sąkeleivis yra nepilno proto. Tuo tarpu Don Kišotas paklausė bajoro kas jis toks. Jį kį bajoras šitaip atsakė:

"As esu bajoras Don Diego, savininkas dvarelio, kuriame, jei Dievas padės šandie pietausi. As laika praleidžiu gspadoriaudamas, pa-

sibovydamas medžiokle ir žvejojimu. Turiu šešis tuzinus knygų, ispaniskų ir lotiniskų, kurios yra dvasiško ir svietiško turinio. Kartais as pietauju pas savo kaimynus, o kartais mano kaimynai pietauja pas mane. As nelendu į kitų gyvenimą, nei sąžinę, neieškau priekabų. Kasdien išklausau mišių, savo turtelui dalinuosi su biednais. Baudau sugyventi ramybėje su kaimynais, esu atsidavęs Panėlės Švč. globai ir turiu vilti begalinęje Dievo mielaširdystėje."

Sančo, išgirdęs šitokią bajoro kalbą, šoko nuo asilo ir pribėgęs prie jo nužemintai keltą kartų pabučiavo jo koją.

"Ką tas reiškia?" tarė bajoras.

"Melžiu ponui leisti man daugiau pabučiuoti, nes matau, jog esi šventasis."

"Nes šventasis," atsakė bajoras, "o nusidėdu, kaip visi. Pats savo paprastumu priroda esąs geru žmogumi."

Don Kišotas paklausė bajoro kelis vaikus turis. Bajoras jam šitaip atsakė:

"Turiu vieną sūnų, bet gal būt laimingesnis būčiau be jo. Jis yra 18 metų amžiaus, šešis metus išbuvo Slamankoje, kur išmoko lotiniskai ir graikiskai. Kuomet as panorėjau, kad jis toliau mokslus eitų, tai pamatėjau, kad jis atsidavęs senovės raštams, o labiausia eilėms. As negalėjau jam įkalbėti mokslys teisų arba teologijos. Per dieni dienas jis skaito Homerą, Virgilijų, Horacijų ir pats rašo eilės."

"Vaiškai, brangūs pone," tarė Don Kišotas, "yra kūnas ir kraujas tėvų. Vaikai yra tarsi dalis tėvų kūnų. Todėl jie ar gert ar blogi turi būti mylini. Tėvų pareiga vaikus auklėti nuo pat jų kadikestės. Reikia juos iš karto įstatyti į gerų papročių ir doros kelių taip kad jie išaugtų į naudingus piliečius. Kai dėl vaikų vertimo prie nemėgiamo vaikams mokslo, tai as tam priešingas. Tame tėvai tik patariaučių balną tegali turėti. O jei studentui yra užtikrinamas palikimas ir nerūpi duonos užsidirbimas, tai as labai prietarin, kad jis atsiduotų mokslui. As taustai patariau netrukdyti sūnui užsiminti poezija, prie kurios jis turi patiraukimo. Mano žvilgsniu poezija yra neįgimant švelni panaudė, jauna ir begalinio gražumo, kurią visos kitos meiginos, tai yra visi kiti mokslai, stengiasi praturtinti, nu-dailinti ir pagerbti. Jai jos privalo tarnauti, o jos per ją esti išaugintos. Todėl šitai panaitė turi būti atsakaucini-vartojausia, nevalkiojama po gatves, nei išstatoma rinkoje. Ji yra tokios vinktos prigimties, kad tas, kurs žino, kaip su ja elgtis, paverčia ją į neįkainuojamos vertės."

